

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Commentaria et disputationes scholastica in Summam D.
Thomae Aquinatis**

Nazarius, Johannes P.

Coloniae, 1621

Articvlvs Secvndvs. Vtrum sit dicendum tres personas esse vnus
essentiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82303)

confutatur opinio Porrethanorum: postremo respondetur ad quaesitum vnica cōclusionē, videlicet. *Persona est idem realiter quod essentia, ipsa tamen persona realiter inter se distinguuntur.*

Caiet. huic textui facilem ac plenam adhibet formam, quam lege si placet.

Expositio Textus.

VIDENTA sunt ea, quae supra diximus de identitate relationis & essentiae qu. 28. ar. 2. contr. 1. & quae scribit Capr. in 1. dist. 35. q. vnica, ubi multa proponit argumenta Scoti & Aur. contra doctrinam illius & huius articuli: ex quo loco desumpti Cai. obiectiones hic ex Scoto relatas & earum solutiones, ut hic etiam aduertit Iacellus: nec alia nobis occurrunt praedictis addenda.

Qui plures desiderant probationes concl. 8. Th. legant Val. super hunc a.

Vide etiam quae scribit Cai. de oppositione contraria & contradictoria in 2. 2. q. 79. a. 4. suar. lib. 4. de Trin. c. 2. disputat aduersus errorem Gilb. Por.

ARTICVLVS SECVNDVS.

Verum sit dicendum tres personas esse vnius essentiae.

AD Secundum sic proceditur. Videtur, quod non sit dicendum, tres personas esse vnius essentiae. Dicit enim Hil. in * lib. de Synodo, quod pater, & filius, & Spiritus sanctus sunt quidem per substantiam tria, per consonantiam vero vnum. Sed substantia Dei est eius essentia. Ergo tres persona non sunt vnius essentiae.

2. Præterea. Non est affirmandum aliquid de diuinis, quod auctoritate scripturae sacrae non est expressum, ut patet per Dionys. * 1. c. de di. no. Sed nunquam in scriptura sacra exprimitur, quod pater, & filius, & Spiritus sanctus sunt vnius essentiae. Ergo hoc non asserendum.

3. Præter. Natura diuina est idem, quod essentia. Sufficeret ergo dicere, quod tres persona sunt vnius naturae.

4. Præter. Non consuevit dici, quod persona sit essentia: sed magis, quod essentia sit persona. Ergo neque conuenienter videtur dici, quod tres persona sunt vnius essentiae.

5. Præter. Aug. * dicit, quod non dicimus tres personas esse ex vna essentia, ne intelligatur in diuinis aliud esse essentia, & persona. Sed sicut praepositiones sunt transitivae, ita & obliquae. Ergo par ratione non est dicendum, quod tres persona sunt vnius essentiae.

6. Præter. Id quod potest esse erroris occasio, non est in diuinis dicendum. Sed cum dicuntur tres persona vnius essentiae, vel substantiae, datur erroris occasio. In quia, ut Hyl. dicit in * lib. de synodo, vna substantia patris, & filij predicata, aut vnum qui duas nuncupationes habet, subsistentem significat: aut diuisam vnam substantiam duas imperfectas fecisse substantias: aut tertiam priorem substantiam, quae à duobus, & usurpat a sit, & assumpta. Non est ergo dicendum, tres personas esse vnius substantiae.

Sed contra est, quod Aug. dicit in * lib. 3. contra Maximinum. Quod hoc nomen, omonison, quod in Concilio Niceno aduersus Arrianos firmatum est, idem significat, quod tres personas esse vnius essentiae, aut ex vniōe, aut ex

Respondet. Dicendum, quod (sicut supra dictum est *) intellectus noster res diuinas nominat, non secundum modum earum, quia sic eas cognoscere non potest: sed secundum modum in rebus creatis inuen-

tum. Et quia in rebus sensibilibus, à quibus intellectus noster scientiam capit, natura alicuius speciei per materiam indiuiduatur, & sic natura se habet, ut forma indiuiduum autem, ut suppositum formae, propter hoc etiam in diuinis quantum ad modum significandi, essentia significatur ut forma trium personarum: dicimus autem in rebus creatis formam quancunque esse eius, cuius est forma, sicut sanitatem vel pulchritudinem hominis alicuius. Rem autem habentem formam non dicimus esse formam, nisi cum adiectione alicuius adiectiui, quod designat illam formam. Ut cum dicimus ista mulier est egregia forma, iste homo est perfecta virtutis. Et similiter, quia in diuinis multiplicatis personis, non multiplicatur essentia, dicimus vnam essentiam esse trium personarum, & tres personas vnius essentiae, ut intelligantur isti genitui constructi in designatione formae.

Ad Primum ergo dicendum, quod substantia sumitur pro hypostasi, & non pro essentia.

Ad Secundum dicendum, quod licet tres personas esse vnius essentiae non inueniatur in sacra Scriptura per haec verba, inuenitur tamen quantum ad hunc sensum. Sicut ibi. Ego & pater vnum sumus. Et ego in patre, & pater in me est. Et per multa alia haberi potest idem.

Ad Tertium dicendum, quod quia natura designat principium actus, essentia vero ab essendo dicitur, possumus dici aliqua vnius naturae, quae conueniunt in aliquo actu, sicut omnia calefacientia. Sed vnius essentiae dici non possunt, nisi quorum est vnum esse. Et idem magis exprimitur vnitatis diuina per hoc, quod dicitur, quod tres persona sunt vnius essentiae, quam si diceretur, quod sunt vnius naturae.

Ad Quartum dicendum, quod forma absolute accepta, consuevit significari, ut eius cuius est forma, ut virtus Petri. E conuerso autem res habens formam aliquam non consuevit significari, ut eius, nisi cum volumus determinare, siue designare formam. Et tunc requiruntur duo genitui, quorum vnus significet formam, & alius determinationem formae: ut si dicatur: Petrus est magna virtutis. Vel etiam requiritur vnus genitivus habens vim duorum genitiuorum: ut cum dicitur, Vir sanguinum est iste, id est effusor multi sanguinis. Quia igitur essentia diuina significatur, ut forma respectu persona, conuenienter essentia personae dicitur: non autem e conuerso, nisi aliquid addatur ad designationem essentiae: ut si dicatur, quod pater est persona diuina essentia, vel quod tres persona sunt vnius essentiae.

Ad Quintum dicendum, quod hac praepositio, Ex, vel De, non designat habitudinem causae formalis: sed magis habitudinem causae efficientis, vel materialis. Quae quidem causae in omnibus distinguuntur ab his, quorum sunt causae. Nihil est sua materia, neg, aliquid est suum principium actuum. Aliquid tamen est sua forma, ut patet in omnibus rebus immaterialibus. Et ideo per hoc, quod dicimus, tres personas vnius essentiae, significando essentiam in habitudine formae, non ostenditur aliud esse essentia quam persona quod ostenderetur si diceremus tres personas ex eadem essentia.

Ad Sextum dicendum, quod sicut Hil. * dicit in lib. de Synod. Male sanctis rebus praedicatur, si, quia non sancta à quibusdam habentur, esse non debeant. Sic, si male intelligitur omonison, quid ad me bene intelligentem? Sic ergo vna substantia ex vna genitui proprietate, non sic autem ex proportionem, aut ex vniōe, aut ex

communione.

Sensur

Sensus & ordo quaesiti.

A

ARTICULVS TERTIVS.

Vtrum nomina essentialia prædicentur singulariter de tribus personis.

STABILITA identitate cuiuslibet diuinæ personæ cum essentia, statim occurrit inquirenda veritas huius propositionis: *Tres personæ sunt vnus essentia*. Cuius quaesiti determinatio deducitur ex propria ratione suppositi & essentiae absolute sumptæ, vt patet in textu; ex quo claret ordo ad seq. articulum, in quo quaeritur prædicatio essentialium non absolute, sed in numero singulari significatorum de personis.

Forma Textus.

CONCL. est. Rectè dicimus vnā essentiam esse triū personarum, & tres personas vnus essentia. Probatur. Sicut in rebus sensibilibus natura per materiam indiuiduata se habet vt forma, indiuiduum autem vt suppositum formæ: ita etiam in diuinis quantum ad modum significandi essentia, quæ est vna numero, significatur vt forma trium personarum: at in rebus creatis dicimus formam quamcunque esse eius, cuius est forma; rem autem habentem formam non dicimus esse formæ, nisi cum adiectione alicuius adiectiui, quod designat, id est determinat illam formam; ergo similiter in diuinis, in quibus multiplicatis personis non multiplicatur essentia, dicimus vnā essentiam esse triū personarum & tres personas vnus essentia. Maior probatur; quia intellectus noster res diuinas non minatur non secundum modum earum, quia sic eas cognoscere non potest: sed secundum modum in rebus creatis inuentum: at in rebus sensibilibus natura se habet vt forma, indiuiduum autem vt suppositum formæ; ergo &c. Maior huius argumenti probatur; quia intellectus noster scientiam capit à rebus sensibilibus. Minor verò principalis argumenti duas habens partes duplici probatur exemplo, vt patet in textu. Vltimò explicatur sensus conclusionis dicendo, genitiuos construi in designatione formæ. Alio modo ferè planiori format litteram Caietanus.

Expositio Textus.

CONTINET hic articulus maximam illam controuersiam in Concilio Niceno definitam de nomine Homouision aduersus Arrianā impietatem, cui in symbolo, quod canitur in Missa, correspondet vox illa consubstantialis idem significans. Lege, si placet, quæ scribit Suar. de materia huius articuli, & de voce Homouision lib. 4. de Trin. c. 1. post Bellarm. tom. 1. lib. 2. de Chr. c. 3.

Notat hic Iauel. ex Heruæo non conuenienter dici tres personas esse vnus Dei: eo quod nomen Dei, cum sit concretum, significat suppositum & tanquam habens: at verò suppositum nō potest (inquit) habere rationem habentis, nisi ad modum possidentis, vel domini, vel producentis: quorum nullum Deo conuenit respectu personarum, vt patet discurrenti per singula.

Circa vltima verba litteræ, vbi dicitur genitiuos in talibus loquutionibus construi in designatione formæ, legenda est explicatio S. D. in 1. s. dist. 34. q. 1. a. 2.

Respons. ad 2. explicat supra S. D. qu. 29. ar. 3. ad 1.

Responsio ad quintam difficultatem affert inferius tractandam q. 41. a. 3.

AD Tertium sic proceditur. Videtur, quod nomina essentialia (vt hoc nomen Deus) non prædicentur singulariter de tribus personis, sed pluraliter. Sicut enim homo significatur, vt habens humanitatem, ita Deus significatur, vt habens deitatem. Sed tres personæ sunt tres habentes deitatem. Ergo tres personæ sunt tres dii.

2. Præterea. Gen. 1. vbi dicitur, In principio creauit Deus cælum & terram, Hebræica veritas habet, Elohim, quod potest interpretari dii, siue iudices. Et hoc dicitur propter pluralitatem personarum. Ergo tres personæ sunt plures dii, & non vnus Deus.

3. Præterea. Hoc nomen, res (cum absolute dicatur) videtur ad substantiam pertinere. Sed hoc nomen pluraliter prædicatur de tribus personis. Dicit enim aug. 11. de doct. in lib. de doctrina Christiana. Res quibus fruendum est, Christus, pater, & filius, & Spiritus sanctus. Ergo, & alia nomina essentialia pluraliter prædicari possunt de tribus personis.

4. Præterea. Sicut hoc nomen Deus, significat habentem deitatem, ita hoc nomen, persona, significat subsistentem in natura aliqua intellectuali. Sed dicimus tres personas. Ergo eadem ratione dicere possumus tres deos.

C Sed contra est, quod dicitur Deut. 6. Audi Israel, Dominus Deus tuus, Deus vnus est.

Respond. Dicendum, quod nomina essentialium, quædam significant essentiam substantiue, quædam verò adiectiue. Ea quidem, quæ substantiue essentiam significant, prædicantur de tribus personis singulariter tantum, & non pluraliter. Quæ verò adiectiue essentiam significant, prædicantur de tribus personis in plurali. Cuius ratio est, quia nomina substantiua significant aliquid per modum substantiæ: nomina verò adiectiua significant aliquid per modum accidentis, quod inhaeret subiecto. Substantia autem sicut per se habet esse, ita per se habet vnitatem, vel multitudinem. Vnde, & singularitas, vel pluralitas d. nominis substantiui, attenditur secundum formam significatam per nomen.

Accidentia autem sicut esse habent in subiecto, ita ex d. subiecto suscipiunt vnitatem, & multitudinem. Et ideo, in adiectiuis attenditur singularitas, & pluralitas secundum supposita. In creaturis autem, non inuenitur vna forma in pluribus suppositis nisi vnitatis ordinis, vt forma multitudinis ordinata. Vnde, nomina significantia talem formam si sint substantiua, prædicantur de pluribus in singulari, non autem si sint adiectiua. Dicimus enim, quod multi homines sunt collegium, vel exercitus, aut populus, dicimus tamen, quod plures homines sunt collegiati. in diuinis autem essentia diuina significatur per modum formæ, vt dictum est. Quæ quidem simplex est, & maxime vna: vt supra ostensum est. Vnde, nomina significantia diuinam essentiam substantiue, singulariter, & non pluraliter de tribus personis prædicantur. Hæc igitur est ratio, quare Sortem, & Platonem & Ciceronem dicimus tres homines, patrem autem, & filium, & Spiritum sanctum non dicimus tres Deos: sed vnum Deum, quia in tribus suppositis humana nature sunt tres humanitates, in tribus autem personis est vna diuina essentia. Ea verò, quæ significant essentiam adiectiue, prædicantur pluraliter de tribus, propter pluralitatem suppositorum. Dicimus enim tres existentes, vel tres sapientes, aut tres æternos, & increatos, & immensos, si adiectiue sumantur. Si verò substantiue sumantur, dicimus vnum increatum, immensum, & æternum, vt Athanasius dicit.

X 2

Ad

204
1. dist. 42. a.
2. ad 5. Et
Boe. Tr. 1. q.
1. a. 4.

11. de doct.
in lib. de doctrina Christiana. Res quibus fruendum est, Christus, pater, & filius, & Spiritus sanctus.

D. 927.

179

D. 17.

163

a. prec. &
q. 3. a. 3.
† q. 3. a. 7.
q. 11. a. 4.

in symb.
suo qd.